

MAGYAR KURIR.

Indult Bétsből, Kedden, Mártzius' 15-dikán, 1852.

Béts.

Ö Ts. K. Felsége méltóztatott Febr. 15-kén költ Kir. végzése által a' Diacovári Ns Káptalanban Fő Tiszt. Matizovich János Urat Idősbb Kánonok Magistert Nagy Préposttá; Fő Tiszt. Jankovich Gábor Urat, eddig Ifjabb Kánonok Magistert Lector Kánonokká; Fő Tiszt. Pinterovich Miklós Urat, eddig betsületbeli Kánonokot és Gorjani-Plehánust Katedrális Fő Esperestté; Fő Tiszt. Pavich Károly Apát Urat és Vinkovezei Plebánust Idősbb Magisterré; Fő Tiszt. Pillippovich Pál Urat Kopaniczi Plebánust Ifjabb Magisterré, és Fő Tiszt. Matich József Urat, eddig az Ekkleziiai Historia Professorát Scholasticus Kánonokká kegyelmesen kinevezni.

Frantzia Ország.

A' Követek Kamararájának Febr. 18-kán tartott ülése Salvertenek következő törvényjavallatjával foglalatoskodott: hogy a' nevezetes Férjfiak teste azoknak halála után tiz esztendővel tétessék a' Pantheonba. A' Biztosság, Gróf Delaborde által, a' javallatban lévő 10 esztendőt, 5-re húzta le és azt ítélte, hogy a' holtaknak ne hamvaik, hanem emlékezetek 's tiszteletekre emelt oszlopaik vitessenek a' Pantheonba. Szép

gondolat, úgymond Etienne, melly szerént a' Haza, az ő, magokat előtte érdemesített fjiat pompás sirkövekkel akarja megtisztelni, de midőn az ezt tselekszi bársak ne felejtene el, hogy a' legfelségesebb dologról, a' legnevetesebbre való általmnetelre tsak egy lépés kell, hogy mikor a' törvénytadó Gyűlés, ezt a' Pantheon a' nagy emberek emlékezetére szentelte, a' nagy buzgóság miatt megvakittatván, porait sok olly méltatlanoknak tétette oda, kiket a' Nép későbbben ítélőszék elébe hívatott. Bársak tanúságot adna az az idő, mellyre, az Isten soha se adja, hogy valaha még eljussunk, mind azoknak, kik a' halhatatlanítás nyavalyájával küszködven, mindenütt nagy emberre találnak, annak meggondolása nélkül, hogy a' valóságos érdemet egyedül tsak az idő ítélheti meg, — a' mire nem 5, hanem 10 esztendőt kell határozni, bátor az ő értelme szerént, még e' sem egészen elég. Örizedjünk Uraim! — így szól tovább a' beszélő, — hogy ne tegyünk ideig óráig való nagy embereket; és így ne hasonlitsunk azokhoz az elfajúlt Rómaiakhoz, kik az ő nagy emberek képei tartására rendelt szalájokban tsak azért tették be holmi haszontalan emberek képét, hogy azokat ha nekik tetszik onnan ismét kivethessék, 's helyettek másokat tehessék.

nek. — Még egy szót Uraim! — Az előttünk lévő javallat szerént, a' Pantheon által való megtsiszteltetést csak egyetlen egy törvény esmérheti meg. Hogy nekünk a' törvényjavallatok feltételét, és azoknak megvitatását illető apró Formuláink hasznosok: bizonyos, — de azt is meg kell vallanunk, hogy azok minket, midőn valamelly nagy ember jussainak vitatása, vagy valakinek halhatatlanítása forog fenn, könnyen nevetségre tehetnénk ki: Vegyék gondolóra az Urak, hogy az el kezdés jussa szerént, melly a' Kamara tagjai között akár kit megillet, valamelly emlék oszlop, vagy sírkő állítására nézve, naponként minden tag, újabb újabb javallattal állana elő. Ez így lévén, tzelünk, a' mire törekedünk, tétetnek e' semmivé. Publicumunknak, melly a' furtsálokodásra külömben is nagyon hajlandó; nem bőven szolgáltatnánk e' külömbféle gondolatokra materiát, ha p. o. az az eset adná magát elő, hogy valaki a' Kamarában két kétséges voksolás után nyerné meg a' nagy ember nevezetet? (nevetés). Illyen környűl állások között hány igazán érdemes ember kívánná hogy hamvait inkább hagyják ott a' hova azok tétettek, mint olly veszekedések között vigyék azokat a' ditsőség helyére. Hogy tehát a' Salverte javallatjában foglalt nagy tzelnek meg felelünk, azzal tartom, hogy illendőbb formát kell választanunk, nevezetesen, hogy az ezen tárgy felett való határozás végett csak 10 esztendőben kellene egyszer öszve gyűlnünk. En a' nevezett törvény javallatot, csak egyedül ez alatt a' feltétel alatt fogadhatom el. K e r a t r y, a' törvény javallatot, mint a' melly sok és nagy rendtelenségeknek lehet szerző oka, ataljában kárhoztatta ugyan, különösebben pedig azt nem hagyta benne helybe, hogy a' Pantheon által csak a'

most elő embereket akarják megtsisztelni. — „Nem rendelések által, hanem — így rekeszti be a' beszélő javallatját — éppen más formán adunk Hazánk-nak nagy embereket. Midőn mi ezen tekintetben már olyan sokszor megtsalattattunk, és önszeretetünk olly számtalanszor szenvedett sérelmet, nem foghatom meg, hogy tehet valaki még most is illyen feltételt? Ki ne tudná, hogy a' Pantheon által való megtsiszteltetésnél mulandóbb talán semmi sint? Maga Plutarchus, több nagy nevéket adott által a' késő maradéknak, mint a' mennyire valaha törvények által az Urak ráfognak menni. Az erről való gondoskodást, a' Virtuson és időn kívül ne bizzák az Urak senkire, mert csak egyedül ezek teremthetnek és adhatnak a' késő maradéknak nagy embereket. En a' javallatnak ellene voksolok. Marchall Clausel, a' Salverte vélekedése mellett így ítelt: Akárhol álljon, — ugymond, — valamelly emlék oszlop, az csak inkább az Újság kívánás, mint tisztelet tárgya. Mert abban, nem azt a' Férjfit tsudálják az emberek, kit az ábrázol, hanem a' mester embert, a' ki azt készítette. — Sokkal mélyebben hatott még eddig minden szíveket azon egyszerű koporsókő, melly egy tiszteletre méltó polgárnak hült tetemeit zárja magába; és ha, — tegyük fel, valaha ismét revolutió ütne ki magát, a' Felek darabokra tordelnék a' márvány képeket, — akkor, midőn a' koporsó köveket, a' tisztelettől viszzatartóztatva csak illetni sem hátorkodnának. A' Pantheonból tehát Templomot, és nem museumot kell tsinalni. Ha a' Salverte javallatját a' Kamara tsakugyan el fogadja, en a' Pantheon által való megtsiszteltetésre mindenek felett Marchall Neyt ajánlom. — Minden felől kiáltás: „hát Na-

po leont miért nem? Ezzel a' vitá-
tásoknak vége szakadt — és már a'
voksolásra sem lévén idő, az, Febr.
25-kére halasztatott.

Febr. 24-kén a' Követek Kamará-
jában d' Argout a' Choléráról be-
szélvén azt mondá, hogy ha az, Fran-
tzia Országba találna jönni, az Igazga-
tóséknak éppen nem tzelja a' népek
bezárása. A' dögleletes nyavalyák ellen
legjobb eszköz a' bátorságban való lé-
tel, és a' Bizodalom. Egyéberánt d' Ar-
gout Úr nagy reménységben van,
hogy a' Cholera nem fog Frantzia Or-
szágba menni, vagy ha tsak ugyan be-
megy is, olyan szeliden fogja magát
viselni, mint Londonban. Ugyan ezen
ülésben több kérő levelek olvastattak
fel. Azok között, egyben a' St Nico-
las de Porti pap Marron Úr a' Cho-
lera ellen óvó eszközül nevezetesen
azt ajánlja, hogy az Istent, az ő bünt
büntető ostorának az Országról leen-
dő elfordításáért, közönséges könyör-
gések által kell kérni. Ezzel nagy ne-
vetések között a' napi rendnek vége lett.

A' Király nem régen sétálván a'
Páris útszáin nagy sebességgel nyar-
galt el mellette egy lektikahintó (Ca-
briolet) a' melly ötlet ha egy házajton
hirtelen be nem ugrott volna, bizo-
nyosan el tapodta volna. A' Cabriolét
tulajdonosa, Berthier Úr, ki abban
tsak maga ült el fogattatott, de ismét
szabadon botsáttatott, mig később a'
Király személyén tett sértésért tsak
ugyan, újra fogságba tétetett. Darab
időtől fogva Frantzia Országban sok
személyeknek tömlőtze lett vettető-
séről emlékeznek az Újságok. Ez a'
sors különöbben a' könyvszerzőket,
és újságírókat érdekli: A' nyomtatás sza-
badságának ilyen nagy mértékben ta-
lálna még soha sem tapasztalt üldözé-
sét látván sok Journalisták, azt állit-

ják, hogy reájok nézve talán hasznosabb
vólna a' könyvvizsgálás (Censura), mert
úgy nem vólnának kéntelenek idejeket
vagy a' tömlőtzeben való ülés vagy ma-
goknak a' törvényszék előtt való men-
tésére, pénzeket pedig a' perre vagy
büntetésre vesztegetni. — Mostanában
némellyeket két képért a' köre metzők
(Lithographus) közzül is befogtak. Ezen
képek közzül egyikben a' Budgetot,
egy nagy, pénzes zatskó forma hasú em-
ber ábrázolja. A' Királyi fiscus ezen
nagy hasú ember képe (noha soványabb)
és a' Frantziák Királyájáé között ha-
sonlatosságot találván, azzal, ennek
személyét tartotta meg sértettnek. A'
másik kép egy lovat és arra festve két
személyt mutat ezen alólirással: „Pa-
ris és Lyon“ azok tsak egy ug-
rást tesznek (ils ne font qu' un saut
— itt a' szóban játék van: mert ez a'
szó: saut, melly ugrást teszen —
a' kimondásban így hangzik: sot, a'
mi annyit tesz mint bolond, — és
így az említett frantzia mondást így is
lehetne fordítani: azok tsak egy
bolondot tesznek.) A' lovon ülő
két személyek közzül az egyik az Orle-
ani Hrg., másik Soult a' hadi Minister.
Az ezekért történt fogságra való vette-
tésre is azt a' megjegyzést teszik a' kö-
metzők, hogy X-ik Károly alatt sokkal
jobban völt dolgok, mert akkor lega-
lább ki völt szabva, hogy mitsoda ké-
peket metzhetnek és árulhatnak el,
most nints, 's munkájoknak nagy ré-
szét confiscálják.

A' múlt hónap elején Algirban
nagy mozgás völt. Reá cket az új Kór-
mányozónak azon hirdetése adott melly-
ben az a' Városbeliektől a' katonák
matrázába 4500 mázsa gyapjút (melly
260,000 Frankot ér) kívánt. Ezen hir-
detésre a' Maurusok Metszejükbe gyül-
tek 's jelenték, hogy nekik se gyapjú-

ők se pénztek, és hogy nekik Marchall Bourmonttal tett alkujok minden a' féle kívánságokat kirekeszt. Ha tsakugyan erősködnek rajtok, ők hajókat kérvén, Smyrnába mennek. Ez a' mozgás a' falukra is kihatott, mely meg tettzett onnan, hogy a' Városba semmi némű eleség nem vitetett. General Savary kívánságát későbbben félelyre tévén, a' tsendesség azonnal vizsgálta állott.

Mitsoda jobbitást tett légyen a' Pairek Kamarája azon törvényen, melly XVI. Lajos szerentsétlen halála meginnepléséről 1816 eszt Jan. 19-kén hozott, nem esmeretlen dolog Olvásóink előtt. (lásd Magyar Kurir Nr. 17. lap 155) Portalis Úr ezen jobbitás megsemmisítése eránt ismét új javallatot tett a' követek Kamarájának Febr. 28 ki ülése elébe. Melly javallat következésében, rövid beszélgetés után; minthogy a' nevezett törvény tárgya már egy időben jól megvitatódott a' Praesidens fel olvasta a' törvényt, a' szerént, a' mint a' Pairek Kamarája azt elkészíté: „1-ső tziikkely: A' közönség és administratiók, a' törvényes ítélőszekek ülésai, gyásznak jeléül Jan. 31-kén minden esztendőben szünjenek meg“ és így szólott: jelen voksolásunknak tárgya az éppen most említett tziikkely. A' kik azt megtartani kívánják, álljanak fel (mély halgatás, senki se mozdul, tsak egyedül Oberrhein Andrá). Azok álljanak hát fel, a' kik ellenkező értelemben vagnak (Oberrheinon kívül, abban a' pillanatban mindjárt mind felállottak.) Ezen szavak hallatnak: bravó! bravó! 2-ik tziikkely: A' Jan. 21-dik napja meginnepléséről szóló 1816 eszt. Jan. 19-ki törvény eltöröltetik. Tsak ez a' tziikkely lett tehát tárgya a' voksolásnak,

és 26 voksok ellen 262-vel ez fogadódott el.

Az Olasz Országba küldött hadról ellenkező híreket hallunk: A' Messenger des Chambres Touloni levelek után mondja: hogy Olasz országba ment seregünknek egyik fele kikötőhelyeinkbe már visszatért, a' másikat pedig minden órában várjuk. A' Gazette de France hasonlóléppen Touloni tudósítások szerént Febr. 25-kán éppen ellenkezőképpen ezt beszéli: hogy a' Sphinx nevű hajónak parantsolat szerént szüntelen készen kell állani, hihetően azért, hogy Olasz Országba hivatalos leveleket vigyen. A' Marengo nevű linea hajó, katonák felvételére szüntelen készen áll. Caravanne nevet viselő Corvette 580 emberrel és néhány ágyukkal azért jött vissza, mivel a' tengeren nagyon megrongálódott. Még nem tudni, hogy a' visszatért katonák, más hajókon elfognak e' ismét menni vagy nem.

Egy Frantzia hajó Febr. 16 dikán Terceirától 40 mértföldnyi távolságra találkozott a' Dom Pedró Expeditiójával. Egy tiszt, ki Dom Pedróval egy hajón utazik, így ír: „Örömmel jelentem az Úrnak, hogy, a' mint reményljük, hólnap elérünk arra a' pont-ra, a' honnan sok vitézek fognak velünk Portugalliába utazni. Dom Pedro egészséges. Minden dolgaink jól mennek. Hajóseregünk egy kis hadihajót fogott el portugalliai zászló alatt.“

A' Journal des Debats írja: A' Febr. 2-ki történetek sok és tüzes törvényezen való megtámadásokra adnak alkalmatosságot. Mindennap több több személyek vettetnek fogságra, a' kik között nemes származásúak is találkoznak: úgymint Gróf Floirac és de Riviere's Báró de Maistre. A' dolog nagy kiterjedésűnek látszik lenni.

N a g y B r i t a n n i a .

A' Times a' Reformbillre nézve így okoskodik: „Tudva van, hogy a' Király Lord Greynek telyes hatalmat adott, a' Pairek számát annyival nevelni, a' mennyi a' Reformbillnek, a' Felső Házon való keresztül menetelére szükséges. Mi hát az oka hogy ezta' nemes Gróf olly sok ideig húzza halasztja? Nem tudjuk ugyan bizonyosan, hogy fél e' a' nemes Lord ezen rendszabástól, de ha ellenségei ezzel, mint valósággal; úgy ditsekesznek, s baráti ugyan ezt lesütött fővel esmerik meg és rajta sajnálkoznak, hogy ez (a' Lord Félelme) nem lehetetlen, minden erőltetés nélkül a' leg bátrabban ezt feltehetjük. Tegyük fel, hogy a' Pairek tételében éppen úgy ellenkeznek egy bizonyos liberale - királyi - Ministerium (Whig - Tory - Ministerium) mint annak nem tsapodár ellenségei; mi vólna ezen ellenkezésnek oka? Azt mondják, hogy egy ilyen rendszabásban sok akadályok találtatnának. Akadályok! dehát ki tenné azokat az akadályokat? Talán az alsóház, mellyben lévő tagoknak ez idő szerént három ötödrésze oltalmazza a' Lord Grey ministeriumát? Vagy a' felyebb említett akadályok a' néptől kerülénének? Az angoly nép, akadályoztatná a' maga Képviseleit és a' Ministeriumot, az újításban (Reform)? — azon újításban mellyhez az, minekutánna a' Ministeriumtól azt megnyerte olly bizodalmason ragaszkodik? Azt is mondák: hogy hát ha Paireket teszünk és, még is veszünk? Felelet, ha szinte azt, hijjában tselekeszszük is, százszorta jobb lesz, mint el sem indulni a' szabadulás egyetlen egy útján? Ha az il-liberalisok, még ezen fontos és hathatós rendszabás használása után is erős-

sebbek lévén, nekünk, a' bill mellett tett jó rendszabásainkal fel kell hagynunk, legalább minden azt fogja mondani: a' Ministerek kötelességeiket teljesítették; és férjfiakhoz illő módon hartzoltak'stsak azért győzettek meg, mivel győzni általjában lehetetlen volt. Ezen esethen a' Ministerek, az ő polgártársaiknak ezer köszönetei 's áldásai között fognak a' hivatalból kilépni, 's a' britanniai népnek továbbra is választott vezérei maradnak. De kérdés; lehet e' valamivel menteni a' Pairek nem tételét, akkor, midön ama közönséges indító okon kívül: hogy a' Lordok az Angoly néppel egyeztessenek meg még ezt a' billt is, melly az Ország sorsát elválaszlja, igazán gondolóra vesszük, — midön nem tsak a' Kabinét és ezen Tanáts tagjai, hanem minden mester-ember és napszámos is tudja Britanniában, hogy ezen Országban a' békesség és törvények további Virágzása vagy elenyészése a' billnek jó vagy rossz kimenetelétől függ; — midön a' bill visszavetésével az Ország-ra nézve ki pótolhatatlan, Lord Grey-re nézve pedig ollyan következesek vagynak öszve kötetve, mellyeknek ő előtte tsak emlékezeteknek is irtóztatóknak kell lenni; — értjük az ő megbukását, és a' liberalisoknak, legalább is egy egész századig, semmiféle emberi erő által meg nem akadályoztatható semmivétételét. De tegyük fel, hogy a' Ministerek hivataljokból nem esnek ki, — ha a' Billt azért veszti el, mivel annak keresztül vitelében még tsak próbát sem akartak tenni, — ha azt az egyetlen egy fegyvert, melly kezekben volt, hüvelyéből ki sem húzván, a' megverettetés után így kiáltanak fel: Annak okai nem mi vóltunk! Megvettetésen és gyalázaton kívül várhatnak e'

valamit, — mint hízelkedők, nem lesznek e' ök idiótáknál egyebek? — és mint haza árulók, nem nyúl szívü emberek e'? Fog valaki rajtok sajnálkozni? — ki lesz az, a' ki midön az 1832-ik esztendei félénk liberále Ministeriuma eszébe jut jajszókkal nem fog felkiáltni? Az Isten őrizze meg Wilhelm Királyt félénk barátaitól! Mert az ő derék népe, nyilvános ellenségei ellen meg fogja őket őltalmazni.

Gróf Aberdeen, az alsó háznak Febr. 27-ki ülésében, azt kérde Gróf Grey től, ha valyon nem tudná e' megmondani, hogy a' Frantziák, miért küldtek sereget Olasz Országba, és hogy megegyezésével van e' ez, a' britanniai Kormányzéknek? Gróf Grey ezt viszonozá: ő hozzá sok hivatalos levelek érkeztek ugyan, de még most azokat nem közölheti. „Aberdeen ezen maga viseletét kárhozlatta. A' nem a' vátkozás Systémája úgymond — tsak tsupa bolondoskodó játék. Olyan részéhe megyen ugyan Olasz Orzágnak a' Frantzia erő, mellyben tsendesség uralkodik, — de merem állítani, hogy ez a' tsendesség, a' három színű zászló kifüggesztése után, nem fog ottan sokáig tartani, és hogy a' mások dolgába való beavatkozás szembetünőbb enél még eddig soha sem völt, a' mire a' Ministereknek felette nagy figyelmet kell fordítani.“ Gróf Grey felel: „sokkal illendőbb dolog lett volna a' nemes Grófnak még egy kevés ideig várakozni. Hogy az Olasz Országi történeteknek az a' kimenetele lesz e' vagy nem, a' mit az én Nemes barátom hiszen, nem tudom, annyit mindazáltal mondhatok, hogy Anglia és Frantzia Ország között sorosabb öszveköttetésre és jobb egyetértésre nagyobb szükség soha sem

völt, mint most; és hogy velünka' Frantzia kérmányszék mind eddig egészen az illendőség törvényei szerént bánt. Most tehát ezennel ismét azt mondom, hogy az Olasz Országba küldött Expedítióról többet nem mondhatok, mivel ministeri kötelességem nem engedi, hogy most még arról beszéljek.

Febr. 24-kén Londont ismét olly sűrű köd borította, a' millyenre a' lakosok sok esztendők óta nem emlékeznek. A' Királyné születése napja éppen azon estve tartatott, — tiszteletére a' városban sok helyeken illumatiók készítették, de a' köd miatt azokat látni nem völt képes. Mellyre nézve — különös — de valóságos dolog — hogy a' fáklya hordók, az illuminatiók körül magassan tartván fáklyájokat ezen szavakkal hivogatták a' népet „Itt van egy Illuminatio!

P á p a B i r t o k a.

A' Pápa, azon alkukötésben, (lásd Magyar Kurir 19 száma darabjában a' 152 lapot), mellyet az Anconai fellegvár Commandása Ruspoli, Frantzia Obester Combesselel ideig óráig köztölt, nem tsak meg nem egyezett, hanem azt forma szerént kárhozlatta, és megparantsolta, hogy minden azon kötésben résztvett tisztjei számadásra vonattassanak, hogy Anconát és az abban lévő erősséget a' politzia őrizeteken kívül, minden Romai fegyveres nép tústént hagyja oda, 's menjen a' tartománynak más városaiba.

P o r t u g a l l i a.

A' Spanyol Kabinet, Dom Miguelnek jelen szorúlt állapotját, a'

Spanyol alatt valók Portugalliában eddig volt privilegiumainak szaporítására 's bővítésére és az ez előtti egyezésnek a' Spanyolokra nézve terhes tikkelyei semmivé tételére használja. A' Tájó környékéről való eltávozást illető parantsolat szerént az Angoly és frantzia hajókról, hajós. legényeikkel 's katonáikkal együtt sok tisztek szállottak a' szárazra, kik nagy részént Lisbonában tartózkodnak. Ezek között némelyek, a' néppel öszve verekedtek és a' politziát megzabolázásokra szükséges eszközök elővételére kénszerítették. Dom Miguel a' tömlöztöztetésben most is nagyon szorgalmatos — Alemtéjóban nem rég négy gazdag földes Urat fogatott el. Itt a' Donna Maria részéről sok proclamációk forognak az emberek kezében. Nagy nehezen a' Dom Pedró nyilatkoztatása is bejött Portugalliába és azt mindenek nagy kívánsággal olvassák. A' politzia minden igyekezete mellett sem tudá még ekkoráig az említett irományok terjesztőit kikurkászni.

Párisi Újságok szerént Mártz. 2-kán már tudósítás érkezett Párisba a' felől, hogy a' Portugallia ellen felkészített hajós sereg Belle-Isleből egy hétig tartott tengeri utazása után Terceirába megérkezett, a' hol Don Pedró rendkívül való örvendezéssel fogadtatott.

A' Pénz folyamat Mártzius' 12-dikén,
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligációji 85 7/8
Az 1820-béli sorsosok: 1721/2
Az 1821-béli hasonlók: 120 3/8
Bétsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligációji: 47 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 1114 for. ton
Conv. Pénzben.

A' Magyar Tudós Társaság Igazgatóságának

J E L E N T É S E

a' Társaság 1831-beli Munkálódásairól
's Pénztára mibenlétéről.

Első Esztendő.

A.

A' MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG' MUNKÁLÓDÁSAI 1831-ben.

Az Igazgatóság, Posonban Novem. 17-kén 1830-ban tartott legelső ülésében, Elölülő 's Másodelölülő választása után 25 rendes tagot nevezett ki. Ezek 1831-dikben Februarius 14-dikén megkezdett üléseikben tiszteletbeli tagot tizenhatot, hazai levelezőt huszat, külföldit kettőt választottak és együtt mingyárt, az alaprajzban kitűzött ezen tárgyakhoz fogtak: I. Honni nyelv műveltetése. II. Munkák kiadása. III. Munkák megbirálása. IV. Jutalomkérdések. V. Tudományos utazások. Mit teve a' társaság ezekre nézve hetedfél hónap alatt, mivel az országot ellepett cholera ötödfél hónapig szakasztotta félbe üléseit, annak köztudomásra adása itt következik:

I. Honni nyelv műveltetése.

I. A' közösen ohajtott nagy magyar szótárhoz a' társaság minden tudomány, művészség, kézi mesterségbenli műszavaknak az eddig megjelent magyar könyvekből kisedése által fogott; hogy így a' többféle író többféleképen próbált kitétele együtt legyen, 's azoknak java választassék ki. Ki vagy onnél fogva néhány tiszteletbeli 's minden rendes és levelező tag között a' nyelv-tudomány osztályából 70 munka, a' philosophiából 68, a' történettudományából 302, mathesisből 50, törvényből 39, a' természet tudományából 253

osztva. Van figyelem a' theologiai műszavakra is. Most a' tagok ezen dolgoznak, nehánya pedig a' philosophia és mathesis osztályából, műszókivonatját már be is küldötte. A' mint majd egy-egy osztály készen lesz, annak műszavai kiadatnak, hogy az ekkép közre botsátandó példányoknak több értelmes hazafiakkal közlése után, vélekedésüket a' műszavakról a' társaságnak nem-tagjai is előadhassák, 's a' talán nem épen jól kifejezettek helyébe jobbakat ajánlhassanak. Így mintegy az egész ország révén részt országos köz tulajdona minél tökéletesebb összszerkeztetésében, annak gyanúja, mintha önkény's makatsság akarna tolni a' nemzetre szükséges műszavakat, elsimuljon, sőt ezeket a' miveltségben gyarapodó magyar, mind nyelve természete, mind a' világos értelem megkívánása utján, új kintsül, szavai közé készen fogadhassa.

2. Ugyan e' szótárhoz a' tagok gyűjtik a' vidéki szavakat a' mindennapi életből, az elavultakat könyvekből; 's már effélék a' társasághoz érkeztek is bé.

3. A' nyelvtudomány osztályának helybeli tagjai a' nyelv körül eddig tett vizsgálódások megtekintése után, javallatjukat a' magyar helyesírásra és a' hajtogatás példájira nézve, az Augusztus végére határozottat, de a' cholera miatt elmaradt nagy gyűlés helyett, a' közelebbire adják be:

II. Munkák Kiadása.

1. Külömbféle kézirat, vizsgálat alá 's kinyomtatás végett 1831-ben, a' társasághoz 16' érkezett. Ezek között 4,

Folytatása a' Félárkus T

megvizsgálata után, mint nem a' Társaság tzeljaihoz tartozható, visszament; a' többinek most foly általtekintése.

2. A' magyar játékszínnek jó darabokkal elősegítése tekintetéből megkértevén a' Kassai Magyar játékszínre ügyelő Ns. Abaúj Vármegyei küldöttség a' társaságot, ez olasz, angol, frantzia, német és spanyol nyelvből hetvenegy féle szomorú, víg és énekes játékot jegyzett ki, 's azok fordítására minden tagot sőt nem-tagot is amazok által felszöllított. Ezek közül fordításra jelenttek magokat eddig öten, de munkájok még bé nem érkezett.

3. Hogy a' régi görög, római, 's új olasz, franczia angol, német remek tollú 's nagy hasznú írók nyelvünkre fordítása is folyamatba induljon: felszöllített minden rendes tag az említett idegen nyelvű, leginkább kitünő, legfontosabb 's osztályához tartozó olyan munkák tzieme feljegyzésére, melyek

a) vagy örök időre megismert első rendű betsű, vagy

b) a' magyar kir. birodalmat közelebről illetésük, vagy

c) minden hazai rendre kiterjedő közhasznuságoknál fogva legeslegelőször fordítandók. Minden osztály beadván már az idetartozókat, a' kinek mi tetszik, azt fogja választani fordítás végett, sőt nem tagokat is örömmel lát majd a' társaság fordítóji sorában.

4. A' társaság évkönyvei számára már több értekezés készen áll. Ezek első kötete 1832 elején jelent volna meg, de 1831-ben köz ülés a' cholera miatt nem lehetvén, a' folyó 1832-ben tartandó köz ülés utánra maradt.

5. Pá-